

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת בראשית | תשפ"ז

מה אתה יושב עם ספרים עתיקים?

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א

'מסתובבים בעולם חידקים של כפירה ומינות, וזקוקים אנו לחיסון כנגדם'

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על אמונה בהקב"ה

את העולם, ידיעה זו כבר מושרשת
היתה בו משנות לימודו ב'חידר'...
אלא הוא קרא זאת כדי להרגיש את
האמונה בחוש! לחוות אותה ב'הרגש'!

כיצד מגיעים לידי
הרגשת האמונה?

בראשית ברא אלקים (א)

תמיד אנו חוזרים על הקדמת הרמב"ן
הקדוש בפתיחת חומש בראשית: "ונפשי
יודעת מאוד ידיעה ברורה, שאין ביצת
הנמלה כנגד הגלגל העליון צעירה, כאשר
חומתי קטנה ודעתי קצרה כנגד סתרי
תורה, הצפונים בביתה הטמונים בחדרה".
פעם הוצרך אחד מילדי להתאשפז בבית
החולים 'איכילוב'. בחדר שבו היינו, אושפזה
בתו של צייר מפורסם מתל אביב, שמוכר
את ציוריו בגלריה הפרטית שלו, וכל
ציור נמכר בסכום עתק. הוא ראה אותי
יושב עם ספרים ומכין שיעורים ואמר
לי: "מה אתה יושב עם ספרים עתיקים?
העולם התקדם!"

אמרתי לו: "זהו בדיוק ההבדל ביני לבינך!"
"מה כוונתך?" שאל מופתע.
"אתה יודע מה ההבדל בין זהב אמיתי
לזהב מזויף?"

(הכתבה המלאה בעמודים 12-13)

כיצד מגיעים לידי הרגשת האמונה?
איך חווים אמונה? על ידי שינון תמידי
ובלתי-פוסק על היסודות הפשוטים
עליהם מושתתת הדת היהודית. שהקדוש
ברוך הוא יצר את הבריאה כולה יש מאין,
עולם מחודש, ואחרי ככלות הכל לבדו
ימלוך נורא. אין עוד מלבדו אפס זולתו.
אין בבריאה מאומה זולת רצונו יתברך!
התורה אומרת: "וידעת היום והשבת אל
לבבך כי השם הוא האלוקים בשמים ממעל
ועל הארץ מתחת אין עוד" (דברים ד,
לט). לאחר הידיעה ישנה מצוה נוספת:
השבה אל הלב. את העבודה הזאת ניתן
לעשות על ידי שינון וחזרה על יסודות
האמונה שוב ושוב, בכל יום.

הרמב"ם בסוף י"ג העיקרים שלו כותב:
"דע אותם, הצלח בהם וחזור עליהם
פעמים רבות, ואם השיאך לבך שהגיע לך
עניינו מפעם אחת או מעשרה, הרי השם
יתברך יודע שהשיאך לבך על שקר..."

המשך בעמודים 2-3 <<<

מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל היה רגיל לומר:
"מסתובבים בעולם חידקים של כפירה
ומינות רחמנא-ליצלן, וזקוקים אנו
לחיסון כנגדם".

אנו במצבנו אולי לא מרגישים את
החידקים הללו, וברוב-עיונותינו סבורים
אנו לתומנו כי איננו זקוקים לחיסון.
ברם, ה'חפץ חיים' ברוב גדולתו ושגב-
קדושתו הבין את הצורך הנחוץ בכך...
כיצד היה ה'חפץ חיים' מתחסן כנגד גלי
המינות והכפירה השוטפים את העולם?
בכל בוקר לפני תפילת שחרית היה קורא
פרשת בראשית מתחילת הפרשה ועד
שני. הוא הטעים את פשר הנהגתו כך:
"כשקוראים מעשה בראשית - מתחממים
באמונה!".

ה'חפץ חיים' הקדוש הרי לא נזקק לקריאה
זו כדי לדעת שהקדוש ברוך הוא ברא

בכדי שהאדם יגיע לידי אמונה חושית והרגשית, אמונה כזאת שאינה רק ידיעה זנוחה במוחו, אלא כזו שמנווטת את צורת-חיי, עליו לשנן ולחזור על עיקרי האמונה שוב ושוב, מבלי להרפות כל עוד אשר יש רוח חיים באפו. ואם חושב אחרת, שישגי אמונה בלא זה, אינו אלא טועה. ליבו משיאו שקר - כלשונו החריפה של הרמב"ם.

על מלמדי תשב"ר ומרביצי-התורה לדעת

על מלמדי תשב"ר ומרביצי-התורה לדעת, כי מוטלת עליהם חובה קדושה להרחיב בפני התלמידים את סיפור פרשת השבוע: "מה השם ברא ביום הראשון?", "מה ברא השם ביום השני?"... למרות שודאי הם יודעים את הדברים מקטנותם, אולם זה מקרב את האמונה ללב ומחדיר אותה בעצמות, וזה מיסודות היהדות ממש!

כל חיזוק בהכרת האמונה, אפילו מועטת ביותר, חשובה היא עד מאד, ולא יסולא בפז ערכה!

מִרְן ה'חפץ חיים' זצ"ל לעת זקנותו המופלגת, נסע פעם לווילנא לדרוש ברבים בענייני חיזוק הדת. לאחר הדרשה ניגש אליו יהודי לשוחח איתו, וה'חפץ חיים' הרחיב בדיבורו בענייני האמונה. בתום השיחה אמר הלה: "הרבי חיזק אותי באמונה". אחר-כך התבטא ה'חפץ חיים' באוזני מלווי: "היה כדאי לי כל הטרחה הכרוכה בנסיעה הזאת ולו בשביל לחזק יהודי זה באמונה!"...

משפט מופלא ויסודי שהיה נר לרגליו כל הימים

הגאון הצדיק רבי חיים ברים זצ"ל היה מספר על מִרְן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בעל 'אבן האזל', שביומו האחרון עלי-אדמות הלך בדרך עם אחד מתלמידיו, ואמר לו בשפת האידיש משפט מופלא ויסודי שהיה נר לרגליו כל הימים: "הרי מה תכליתם של כל החיים הללו? להכיר את ה'ריבונו של עולם' במשהו יותר!"...

אחת הדרכים להכיר את ה'ריבונו של עולם' במשהו יותר, הוא על ידי לימוד פרשת בראשית, ושינון תמידי של יסודות האמונה, חזור והדגש שוב ושוב. "והשבת אל לבבך".

תלמידי ישיבת פוניבז' סיפרו על ראש הישיבה מִרְן הגאון רבי אלעזר מנחם שך זצ"ל, שהגיע פעם לסדר א' בשיבה בבוקר וישב כל העת תפוס בשרעפיו. הוא אפילו לא פתח גמרא כל הסדר, אלא רק ישב דרוך ומרוכז בעינים עצומות. הם חשבו כי זה מקרה חד-פעמי, אך למרבה הפלא המחזה חזר על עצמו גם בסדר שני ובסדר שלישי באותו היום. בלילה ניגש אליו אחד התלמידים הקרובים ושאלו: "ילמדנו רבינו, מה יום מיומיי?", וראש הישיבה השיב: "הקדשתי

את היום ללמוד את י"ג עיקרי האמונה!"... גדול הדור, גאון התורה, ראה לנכון לעצור את כל שטף החיים ליום אחד, ופשוט 'להתיישב' עם עצמו ולהתבונן בעיקרי האמונה; במציאות השם, בהשגחתו הפרטית, בטובות הגדולות שהקדוש ברוך הוא מרעיף עליו כסדר. איך הוא רואה בשתי העיניים, איך הידיים עובדות, איך הרגליים פועלות, וכך כל אבר ואבר בגופו. אין כאן טבע ומנהגו של עולם. "אין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה" (חולין ז, ב).

זוהי אחת החובות הנחוצות המוטלות על כל איש ישראל, לראות בכל פרט 'בורא עולם'. בכל מצב, בכל גיל, ובכל דרגה רוחנית שאוחז בה.

המשגיח מפוניבז', מִרְן הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, היה אומר שזה עיקר חיות האדם, ועל זה נאמר (חבקוק ב, ד): "צדיק באמונתו יחיה", וכמו שאמרו חז"ל (מכות כד, א): "בא חבקוק והעמידן על אחת" - אמונה!

הגאון הצדיק רבי יעקב ניימן זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל', בספרו 'דרכי מוסר', במאמר מלהיב הוא מעורר ומחזק ענין זה של חיזוק האמונה והכרת הבורא מתוך הבריאה הנפלאה: הוא עומד על הבנת דברי המשנה (אבות ה, א): "בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להיבראות? אלא, להיפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות".

דברים שלכאורה קשים להבנה לפי פשוטם, כפי שהקשו המפרשים, ונמחיש קושייתם באמצעות ציור הלקוח מן החיים: אדם נכנס לחנותו של חייט ומבקש להזמין חליפה מהודרת. החייט מגיש בפניו קטלוג עם שלל פיסות בדים שונים ממרכולתו, ומציע לו לבחור סוג של בד, צבע וגוון. מודד את מידותיו, נוקב במחירו, ומסכם איתו שיחזור שוב לקראת סוף השבוע ואז החליפה תהיה מוכנה.

הלקוח הגיע שוב בסוף השבוע ותכנן לקחת את החליפה שהזמין. אך לתדהמתו החייט דרש ממנו מחיר כפול ממה שסוכם בשעת הקניה. "מה פתאום?" - תמה הקונה, "והלוא סיכמנו מראש מחיר אחר!", והחייט השיב: "תראה, למרות שהעבודה על חליפה כמו שלך אמורה להימשך יום אחד בלבד בתפירה במכונה, החלטתי הפעם שאתפור עבורך את החליפה באופן ידני, וכך העבודה נמשכה שבוע שלם... ובכן, על עבודה של שבוע שלם המחיר שונה לחלוטין, הוא גבוה בהרבה!"...

כל בר-דעת מבין שאין כל הגיון בטענת החייט, וכי תשלום דמי העבודה אמור להיגבות מהקונה לפי קצב העבודה הרגילה,

ולא כפי הקצב האיטי שנמשך הפעם באשמתו של החיית...
כן גם במעשה הבריאה: הלאו הוא יכול היה לברוא את העולם במאמר אחד, מדוע הוא יפרע מן הרשעים לפי חשבון עשרה מאמרות? הלאו הם לא אבדו אלא עולם השווה מאמר אחד, ואם רצונו יתברך היה להרבות במאמרים, מדוע הרשע אמור לשלם את המחיר על כך?

ומדוע לא הסתפק הבורא בבריאה קטנה

רבי יעקב הסביר את הענין נפלא מאד: כאשר התנא באבות אמר שיכול היה הקדוש ברוך הוא לברוא את הבריאה במאמר אחד ולבסוף ברא בעשרה מאמרות, אין הכוונה שאת הבריאה כמות שהיא לפנינו היום יכול היה לברוא במאמר אחד, אלא הכוונה היא שיכול היה לברוא בפחות מעשרה מאמרות את הבריאה באופן קטן ומצומצם יותר. כלומר, לברוא רק את ההכרחי לחיי האדם; לחם, מים ושאר מצרכים חיוניים ונחוצים לקיומו בלבד. אם כן, שואל התנא, מדוע ברא הקדוש ברוך הוא עוד ועוד בראים נפלאים בעשרה מאמרות, כגון; בהמות וחיות - בים וביבשה, עופות ודגים, ועוד כל-כך הרבה מינים וסוגים אשר אי-אפשר למנותם מרוב. וכן מינים וסוגים שונים ומרובים של עצים, אילנות, נטעים, פירות וירקות - לבלי שיעור ממש? הרי אפשר היה לו לאדם לחיות בלעדיהם? ומדוע לא הסתפק הבורא בבריאה קטנה שהיתה נבראת במאמר אחד?

על זה באה תשובתו של התנא: "אלא, להיפרע מן הרשעים - שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים - שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות".

ההבנה בתשובתו היא, שאילו היתה הבריאה נבראת במאמר אחד, אזי גילויי האמונה בה היו נסתרים יותר, והיה צורך לעמול ולהתייגע כדי להגיע לאמונה. מה שאין כן עתה שהבריאה נבראה בעשרה מאמרות, וברא בה בראים רבים, אזי ישנה יכולת לאדם לראות אמונה בכל צעד ושעל, כי כבודו וחכמתו יתברך ניכרים בכל פרט ופרט. בכל מקום שעניי האדם יביטו ויתבוננו הן יראו את הקדוש ברוך הוא ונפלאותיו. על ידי זה בטל תחושת ה'כוחי ועוצם ידי' שקיימת באדם, ומתחזקת בליבו האמונה האחת והיחידה של מציאותו והשגחתו יתברך, וכך יקבל שכר טוב על דבקו בקדוש ברוך הוא ואמונתו.

אולם מצד שני, בעולם הבחירה, עצם בריאת הבריאה הגדולה הזאת בכוחה גם להטעות, וכפי שאומר הנביא הושע (יד, י): "כי ישרים דרכי השם, צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם". הרשעים שאינם מביטים על הבריאה בצורה הנכונה, ואינם

למדים ממנה מאומה, עלולים להיכשל ולהיענש בחומרה רבה על כך שהבריאה התגדלה והתרחבה. כי אדרבה, שלל הברואים, וריבוי הצבעים והגוונים הקיימים בבריאה גורמים להם לבעוט, למרוד, להרגיז ולהכעיס את מי שאמר והיה עולם. לסבור כאילו העולם ברשותם, וליבם בריא להם כאולם.

על ידי שהיו זורעים ולא קוצרים

כך מצינו באנשי דור המבול, עליהם נאמר בסוף הפרשה: "וירא השם כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום: וינחם השם כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו" (ו, ה-ו). שואלים המפרשים: מהו "רעת האדם בארץ"? לכאורה המילה 'בארץ' המורה על המקום מיותרת? אלא שהיא באה להורות על סיבת הרעות הרבות של אנשי דור המבול. הארץ היא הסיבה שגרמה להם ללכת אחר שרירות הלב ולהרע, כפי שאומרים חז"ל (בראשית רבה פרשה לד אות יא): "מי גרם להם שימרדו ב? על ידי שהיו זורעים ולא קוצרים. פעם אחת לארבעים שנה היה זורעים והיה להם אויר יפה כל ארבעים שנה כמן פסח ועד עצרת, וכל פעם שהיו צריכים היו הולכים לשדה ולוקחים כפי צרכם, ולא היתה המלאכה כבדה עליהם כמו עתה שמוכרחים לקצור פעם אחת מפני החורף המפסיד התבואה שבשדות, כי בימיהם היתה התבואה עומדת בשדה כל ארבעים שנה מזריעה אחת, לפי שהיה להם אויר יפה תמיד, ואויר צח ונקי וכל העתים היו שוות להם כזמן קציר".

הרי ששפע הטובה שהשפיע הקדוש ברוך הוא על אנשי דור המבול, שלא היו צריכים לעמול ולהתייגע אלא לזרוע אחת לארבעים שנה, וכן האויר היפה והנקי בכל חודשי השנה וכיוצא בזה, לא גרם להם להתקרב לקדוש ברוך הוא יותר, להודות לו ולעובדו בלבב שלם. אלא את ההיפך הגמור; לכפור בהשגחתו יתברך, לעבור על מצוותיו בשאט-נפש, ולהכעיסו אפילו בעבירות כאלו אשר השכל הישר וההיגיון מורה על השחיתות שבהן, כמו גזל וגילוי-עריות וכדומה. זהו שנאמר: "רעת האדם בארץ". כלומר, הארץ המבורכת הזאת היא הסיבה שגרמה למעשיהם הרעים. מרוב שפעת הטובה שהושפעו הגיעו לידי קלקול המעשים.

הבה ונלך אנו בדרך הצדיקים; נלמד מהבריאה היפה, נשתמש בה להוסיף דעת וחכמה, ונתעלה על ידה מעלה מעלה להתקרב להשם יתברך, ונהיה ראויים לקבל שכר על כך, כי זהו קיום העולם ויישום המטרה שלשמה נבראה הבריאה הזאת בצורתה ונפלאותיה.

פעם בשבת בראשית הגיעו אל רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל נכדיו וניניו. אחד הנינים בכה ואמר: "סבא, סבא..." "מדוע אתה בוכה?" שאלו הסב הגדול

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על בראשית והתורה הקדושה

ורמון, שמש וירח, כוכבים וגלקסיות מה תכליתו של כל זה העולם?

אם הבורא יתברך ברא את העולם הזה - אומר ה"חפץ חיים" - ודאי יודע הוא שיצא לו מכך רווח גדול מאוד שאין כדוגמתו. ומהו? התכלית של כל ה"חנות" הזאת שנקראת "העולם הזה" - זו התורה הקדושה. אם בני האדם ילמדו ויהגו בה, הרי שה' יתברך כביכול "השיג" את מטרתו בבריאה. אדם הפותח חנות, יודע שזמן רב יחלוף עד שישג את מטרתו. בהתחלה מגיעים קונים מעטים, והוא אינו מכסה אפילו את השכירות, אלא אט אט העסק פורח ומשגשג. חלפו שנים רבות מעת בריאת העולם, ועדיין לא ניתנה התורה. בדור הפלגה היה צורך להחליף את "המדפים" בחנות, ובדור המבול הוחלפה "הסחורה" כולה בחדשה...

אך בסופו של דבר הגיע העולם ליום הנספק: "ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי" (א, לא), יום ששי בסיוון המיוחל, בו ניתנה תורה לישראל, יום מתן תורה - היום שבו התממשה כל תכלית בריאת העולם.

מהו הפרו'קטור הזה, שמאיר את כל התבל?

רבי שלמה וולבה זצ"ל, כותב: הקב"ה ברא את האור. מהו האור - אף אחד עדיין לא הצליח לענות על כך. הירח, למשל, מאיר את העולם כולו. כשאינן ירח, שורר בעולם חושך מוחלט. מהו הפרו'קטור הזה, שמאיר את כל התבל? רוסיה ואמריקה חקרו את העניין הזה והטיסו חלליות לירח. כשהצליחו להגיע, העולם נדהם. ואז הם ירדו על הירח - המצבר המופלא שמאיר את הלילה בכל העולם כולו - ומה גילו? רק סלעים שחורים. הם חפרו, ו... שום דבר. רק סלעים. איך הסלע ששמו ירח מאיר את כל העולם?!

והשמש - מהי? עדיין חוקרים אותה.

סוג של אש, שנותנת אור לכל העולם כולו...

התשובה האמיתית לחידה הזו היא שהכל אלוקות. השמש והירח הם משרתים, והוא יתברך "המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים". הם - השמש והירח - כוחו של בורא העולם. הוא אומר להם: 'תאירו!' והם מאירים, בלי סוללות ומצברים, באור אדיר. ואתה האדם עומד ורואה את האור - ובעצם

התורה הקדושה מתחילה במילה "בראשית". רש"י מביא את דרשת חז"ל בראשית - בשביל ראשית. ומה היא ה"ראשית"? התורה נקראת "ראשית", שנאמר (משלי ח, כב): "ה' קנני ראשית דרכו", וישראל נקראו "ראשית", שנאמר (ירמיה ב, ג): "קודש ישראל לה' ראשית תבואתו".

הקב"ה ברא את כל הבריאה כולה בשביל התורה ובשביל ישראל. שניהם דבר אחד הוא, כי ישראל הם לומדי התורה, ולשם כך נוצרו. תכלית העולם היא דבר אחד - לימוד התורה הקדושה. בתורה כלול הכל, "הפך בה והפך בה, דכולא בה" (אבות ה, כא). על ידי לימוד התורה יודעים כיצד להתנהג בכל עניין: עם ההורים, עם בני הזוג, עם הילדים והשכנים, בעבודה, והעם הפועלים - הכל כתוב בתורה.

אין חכמה עילאית כמו התורה הקדושה, בשבילה ברא ה' יתברך את כל העולם כולו.

רק באמצעות לימוד התורה ניתן לזכות להיות שלמים ומתוקנים. רק לומד התורה זוכה להיות האדם השלם הדומה לקונו.

כאשר אדם שוכר חנות ברחוב

ה"חפץ חיים" זצ"ל מבאר זאת באמצעות משל נפלא: כאשר אדם שוכר חנות ברחוב או בקניון מרכזי, מקום שנכנסים ויוצאים בו בכל יום עשרות אלפים אנשים, הוא משלם דמי שכירות גבוהים ביותר, מלבד תשלום המיסים לעירייה.

לכאורה אין מובן פשר הדבר: לשם מה הוא מוכן לשלם סכום עצום זה לשכירות החנות? וכי הוא רוצה לעבוד רק בשביל השכירות?

אולם לאמיתו של עניין צעד זה משתלם ביותר, שהרי שוכר החנות מצפה, שעל ידי פתיחת עסק במקום זה דווקא, הכנסותיו בהמשך תהיינה כה גבוהות, עד שתכפלנה ותשלשנה את דמי השכירות והמיסים. לכן שכר חנות במקום כזה.

הנמשל: הקב"ה ברא את העולמות כולם, ו"שכר" גם את העולם הזה. לכאורה יבוא השואל וישאל: לשם מה ה' יתברך צריך את העולם הזה? "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך" (מלכים א ח, כז), ה' יתברך בורא הרים וגיאיות, ציפורים ועופות, חיות ובהמות, חיטה, שעורה, גפן, תאנה

”בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ”, הקב”ה ברא את השמים ואת הארץ, ”והארץ הייתה תהו”, לא היה כלום, רק ”חושך על פני תהום”... ”ויאמר אלוקים יהי אור...” ויקרא אלוקים לאור יום...”

הוא נהג לומר, כי בתקופתנו ירדה לעולם רוח קרה וקפואה, שבא לקרר ולכבות את זיק האמונה, וחייב כל אדם לחזק את עצמו באמונה כנגדה (שיחות ה”חפץ חיים” ח”ב עמוד ע אות פד). כאשר לומדים פרשה זו, רואים כיצד ברא הקב”ה את עולמו והכל נהיה בדברו, וכך מתחזקת האמונה כנגד כל הכוחות המשחיתים המנסים לערער אותה.

”מדוע אתה בוכה?” שאלו הסב הגדול.

פעם בשבת בראשית הגיעו אל הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ”ל נכדיו וניניו. אחד הנינים בכה ואמר: ”סבא, סבא...”

”מדוע אתה בוכה?” שאלו הסב הגדול.

”לא נתנו לי לרקוד בשמחת תורה עם ספר התורה...”

נענה הרב שך ואמר לו: ”אני אתן לך משהו גדול מאוד שתרקוד איתו. הנה לך ספר בראשית, ובו כתוב שהקב”ה ברא את כל העולם כולו! דע לך שזה היסוד של כל התורה, וכעת קח, תרקוד ותנשק את הספר, כמו את ספר התורה” (ראה מחשבת מוסר ח”א עמוד קמ”ט).

בספר בראשית, כתובים יסודות האמונה, ויש ללמוד אותו היטב היטב. כי האמונה היא כגן שושנים. כדי שהשושנים תמשיכנה להתקיים ולתת את יבולן, תפריחנה ותשגשגנה - צריך להשקותן. יש לאדם אמונה, אבל כדי שהאמונה הזו תישאר, תפריח ותשגשג, ותתקיים בתוכו - עליו ’להשקות’ ולטפח אותה מידי יום ביומו.

על כן נלמד ונשנן פסוקים של אמונה, ונקרא על גדולי ישראל שהתחזקו באמונה בה’ יתברך, כדי להשקות את האמונה שנמצאת בלבנו. כי לולי זאת עלולה האמונה בלבנו לכהות, חלילה.

(מתוך הספר ’משכני’)

רואה אלוקות מול עיניך!

אומר הרב ולבה: אילו היה האדם חוקר את חקירת האלוקות שבשמש ובירח, היה נבהל לראות את האור. הוא היה קם בבוקר, מתחבא במערות ופוחד לראות את האור בעולם, שהוא אורו של ה’ יתברך המאיר לארץ.

בתורה הקדושה, ובפרט בבריאת העולם, טמונים יסודות האמונה. אלו לא סתם סיפורים. על כך נאמר בזוהר הקדוש (ח”ג דף קמט ע”ב): תיפח רוחם של החושבים כי התורה היא סיפורי מעשיות! כאמור, כל הבריאה כולה נבראה בששת ימי בראשית. ובנוסף, כל דבר שנברא נעשה בשלמות.

נאמר בפסוק (בראשית א, כה): ”ויעש אלוקים את חיית הארץ”. פירש רש”י: ”תיקנם בצביונם, בתיקונן ובקומתן”.

מתחילת בריאתם נבראו כל הברואים בצורה מושלמת, כנאמר בגמרא (חולין ס): ”כל מעשה בראשית - בקומתן נבראו, בדעתן נבראו, בצביונם נבראו”. באותו רגע שנבראו כבר היו עשויים בשלמות: השור נברא עם קרניו, האריות נבראו כשהם גדולים וענקיים, כאילו כבר חיים שנים רבות, וכן הלאה. זוהי הסיבה שאומות העולם טעו וטענו שהעולם קדמון, שכן בגזע העץ מצאו טבעות המעידות, לכאורה, על מאות אלפי שנות גדילה, וההרים אף הם לשיטתם עומדים כבר שנות דור. אך הנה חכמינו כתבו לדורות את מה שידעו תמיד המאמינים בה’, שכן ברא ה’ את העולם, באופן שהבריאה מושלמת כבר. ממילא אין כל מקום לטענת הכופרים.

אכן, את כל הבריאה הזו ברא בורא עולם. כדי שתישמר בלב האדם האמונה הזו שבורא עולם הוא הבורא, ואין עוד אחר זולתו, והוא לבדו ברא, ולא היה איתו שום מסייע, עליו לחזק את הדברים בלבו בכל יום.

במשך שנים אחדות זכה הגאון רבי מרדכי פסח פודרבסקי זצ”ל לשמש את ה”חפץ חיים” זצ”ל, והתפעל מאמונתו החושית. ה”חפץ חיים” ראה את כל הנעשה בעולם במבט של תורה. זו הייתה צורת ההתבוננות שלו גם בטבע, שנגזר מכוח התורה. פשוט היה אצלו, שאם נשאל אדם: מהיכן אתה יודע שמחר תזרח השמש, הוא יענה: משום שהבורא הבטיחנו כי ”יום ולילה לא ישבתו” (בראשית ח, כב).

מכוח הביטחון הזה הוא גם האמין בגאולה, שהרי הבטחנו עליה במפורש ”ואולם חי אני וימלא כבוד ה’ את כל הארץ...” (במדבר יד). לכן הגם שאנו חיים כעת בלילה ובחשכת הגלות ”תשת חושך ויהי לילה” (תהילים קד, כ), ממילא עוד יאיר כבוד ה’, ויכירו כולם בכוח מלכותו!

עם כל זאת - סיפר רבי מרדכי - בבקר של כל יום היה נוהג ה”חפץ חיים” ללמוד, לפני תפילת שחרית, את פרשת הבריאה, המחזקת את האדם באמונה! היה קורא בנעימה את פסוקי מעשה בראשית, מתחילת החומש ועד ויכולו:

כל אחד יכול לבקש בהם כל מה שחסר לו. זה רוצה התעלות בתורה, זה רוצה ילדים, זה רוצה בריאות. אך ישנו דבר אחד משותף לכולם: כולם רוצים כסף...

הגאון רבי שלום מאיר ולך זצ"ל - מדי שנה בשנה אנו מתחילים את התורה מבראשית

כל עיר הייתה קונה אתרוג. לפני הלל נעמדו כולם בטור ארוך, וכל אחד בתורו ברח ונענע. מרוב משמוש הידיים היה האתרוג של העיירה משחיר. בעניין זה יש תשובה של ה"חתם סופר", שאומר שאתרוג שהשחיר מרוב נטילה זהו הידורו. רק עשירים מופלגים ביותר היו קונים אתרוג לעצמם. הם נהגו להגיע עם ארבעת המינים שלהם לבית הכנסת, ובשעה שהרב אמר הלל ונענע את ארבעת המינים, עמדו הם עם שלהם ונענעו ביחד איתו. לא ניתן לדעת במה שמחו יותר - בארבעה מינים הפרטיים שלהם, או בכך שלכולם אין... מובן אפוא כי חלומו של כל בן תורה היה - שיהיו לו חמישים רובל כדי יוכל לקנות לעצמו ארבעה מינים.

שאם נשים את כל המצוות בכף אחת

אמר ה"חפץ חיים": אין ספק שזהו חלום טוב. כדאי לאדם שיהיו לו ארבעה מינים לעצמו. אמנם לקיום המצווה די לו באתרוג של העיירה, אך כשיש לו ארבעה מינים שלו יכול הוא לעשות הידור מצווה ולנענע גם בהלל. והנה, כדאי לאדם להוציא חמישים רובל עבור קצת יותר הידור, שהגמרא קוראת לו שיירי מצווה - ביום הראשון אלו שיירי מצווה מדאורייתא ובשאר הימים שיירי מצווה מדרבנן. אם כך שווים שיירי מצווה - כמה שווה מצווה בעצמה? כמה רובלים שווה לשלם עליה? ואם כך כל מצווה, על אחת כמה וכמה במצוות תלמוד תורה, שלא רק שהיא מדאורייתא, אלא שהירושלמי אומר, שאם נשים את כל המצוות בכף אחת ואותה בכף השנייה - היא תכריע את כולם! מצווה ש"כל חפצך לא ישוו בה - אפילו חפצי שמים", ללמד שכל המצוות אינן שוות לדיבור אחד מהתורה. הגאון מוילנא כתב שדיבור אחד מן התורה זו מילה אחת של תלמוד תורה.

מדי שנה בשנה אנו מתחילים את התורה מבראשית, ושוב חוזרים על כל מה שלמדנו בשנה שעברה. חזרה זו - לשם מה נועדה? הלא לכאורה את הכל אנו כבר יודעים! תשובה לכך נתן ה"חפץ חיים" זצ"ל בשיחה שמסר בישיבת ראדין, כפי שסיפר אחד מתלמידי הישיבה באותם ימים לרבי יעקב גלינסקי זצ"ל, וכך אמר: באתי לישיבת ראדין בתחילת חודש אלול. באחד הימים הראשונים לבואי עלה ה"חפץ חיים" לבית המדרש, ונתן שיחה לבני הישיבה. 'אנחנו בתחילת חודש אלול' - אמר - 'אלול הוא הכנה לימים הנוראים, והימים הנוראים הם הכנה לשנה הבאה. כל אחד יכול לבקש בהם כל מה שחסר לו. זה רוצה התעלות בתורה, זה רוצה ילדים, זה רוצה בריאות. אך ישנו דבר אחד משותף לכולם: כולם רוצים כסף...' "מבין אני בעלי משפחות שרוצים כסף" - המשיך החפץ חיים - "הם צריכים לפרנס את המשפחה. אך לשם מה בן תורה צריך כסף? פסגת החלומות של בן תורה היא לקנות לעצמו ארבעה מינים!"

שהוא כעשרת אלפים שקל שלנו ואפילו יותר

כאן הוסיף רבי יעקב גלינסקי: ברוסיה לא צמחו לולבים ואתרוגים. היה צורך לייבא אותם מארצות חמות כמו איטליה. בשל קשיי הדרכים היו הרבה מהם נפסלים, ומחירים של הפריטים הבודדים שהגיעו האמיר. מחירו של אתרוג מהודר עשוי היה להגיע לחמישים רובל, שהוא כעשרת אלפים שקל שלנו ואפילו יותר. כאשר נשרפה חצי מעיירת ראדין, ערך החפץ חיים מגבית עבור שיקומה. הוא כתב מכתבים באופן אישי, והאנשים התעוררו ותרמו עד שנאספו מאתיים רובל לשיקום חצי עיירה. נוכל להבין, אפוא, שמחיר של חמישים רובל לאתרוג הוא הון תועפות ממש. מה עשו, אם כך?

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

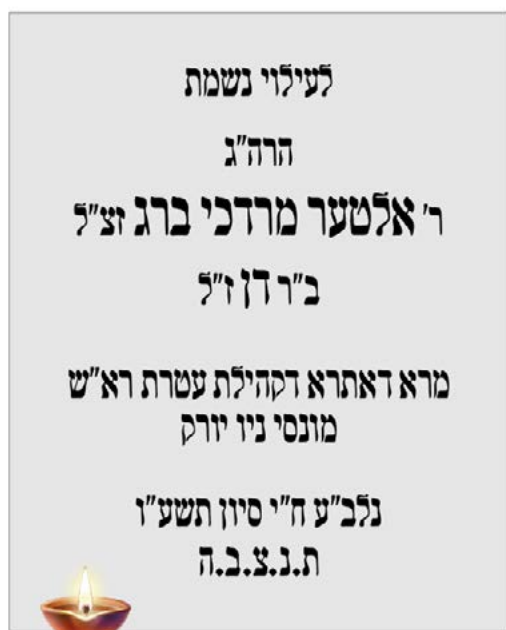
המשיך ה"חפץ חיים" ואמר: "לקחתי שעון ומדדתי וספרתי, ומצאתי כי בדקה אפשר לומר מאתיים מילים, שכל אחת מהן היא מצוות עשה מן התורה, ששווה כנגד כל המצוות שבתורה!". כמה רובלים מרוויחים בדקה אחת של לימוד תורה!... והנה באים בחורים ומאחרים לסדר בחמש דקות. הם חושבים: מה זה כבר חמש דקות? ואני שואל אתכם - אם בשביל אתרוג מוכנים להוציא חמישים רובל, כיצד מוכנים הם להפסיד חמש דקות של תורה ששווים אלפי רובלים?!... בזאת סיים ה"חפץ חיים" את דבריו.

מתי התגרשנו? אני כבר נשוי עם התורה עשרות שנים...

לסדר בחמש דקות, כי עדיין לא הבנת מהי תורה. כך גם לפני חמש, ארבע ושלוש שנים. אבל אולי כעת כשתישמע את השיחה, פתאום תבין, הרי אתה כעת אדם חדש, ממילא אני אומר גם לך את השיחה הזאת..."

עד כאן היו דבריו. הדברים נכונים ונפלאים גם עבורנו. בכל פעם שפותחים חומש "בראשית", ניתן למצוא נקודה שמעולם לא עמדנו עליה. אדם עומד ותוהה: איך יתכן שעד היום לא ראיתי את הקושיה הזו שהיא כל כך זועקת? אין זאת אלא שהוא נעשה אדם אחר, ועיניו נפקחו מחדש. בכל פעם בה אנו מתחילים את התורה מחדש, אנו עושים סיבוב עמוק יותר, שיש בו יותר הבנה. משנה לשנה מקבלים אופק חדש, ביאור חדש, הבנה מחודשת. מה קרה? איך הגענו לכך? ההסבר פשוט - הרי עברנו משנה שעברה עד היום מסלול של לימוד תורה. התעלינו. ממילא, ההבנה בתורה היא אחרת.

(מתוך 'נאה דורש' בראשית בהוצאת 'יפה נוף')

לאחר השיחה הבחנתי בבחור מבוגר שלמד כבר שש שנים בישיבה ניגש אל ה"חפץ חיים" - המשיך הבחור לספר לרבי יעקב גלינסקי - כנראה שהרגיש איתו 'היימיש'. הוא ניגש ואמר לו: "רבי, את השיחה הזו שמעתי מהרב כשנכנסתי לישיבה לפני שש שנים, גם לפני חמש שנים שמעתי אותה שיחה, וגם לפני ארבע שנים, ושלוש, ושנתיים, שנה... מדוע אומר הרב את אותה שיחה לכל הישיבה? הרי כולם כבר שמעו אותה. שהרב יאסוף את תלמידי השיעור הראשון, ויאמר להם את הדברים הללו". התקשיתי להבין איך הוא מעז לומר כך, אבל זה מה שאמר. ענה לו ה"חפץ חיים": "וכי סבור אתה שאמרתי את השיחה לשיעור הראשון? - אמרתי אותה לך! לפני שש שנים שמעתי, לפני חמש שנים שמעתי שוב, וכן לפני ארבע שנים, ושלוש שנים. נו, וכי אינך מאחר לסדר בחמש דקות?". אמר אותו בחור: "נכון, ואם שמעתי לפני שש וחמש, ארבע ושלוש, מדוע כעת זה ישפיע?". השיבו החפץ חיים: "לפני שנתיים בשמחת תורה קיבלתי חתן תורה. שמחתי. איזו זכות זו להתחתן עם התורה! לפני שנה שוב קיבלתי חתן תורה. לא הבנתי מה קרה? מתי התגרשנו? אני כבר נשוי עם התורה עשרות שנים... והתשובה, שזה לא שהתגרשנו מהתורה באמצע, אלא שהחתן תורה מלפני שנתיים הוא לא אותו חתן מלפני שנה. בינתיים התעליתי ונעשיתי אדם אחר. אדם בונה את עצמו על ידי לימוד תורה! ה"חפץ חיים" מלפני שנתיים הוא לא אותו 'חפץ חיים' מלפני שנה, ולא כמו ה"חפץ חיים" של השנה! אני חתן תורה אחר בכל שנה. חתן תורה חדש. התורה לא השתנתה, אבל אני השתניתי, וכבר מבין אותה אחרת. לפני שש שנים שמעתי את השיחה הזאת ובכל זאת איחרת

הרי התפוז הזה הוא בריאה של הקב"ה! האין כדאי עבורי להתכופף ולו רק כדי לזכות ולהחזיק ביד מעשה ידי של הקב"ה בכבודו ובעצמו!"

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על גדולי ישראל והאמונה בהקב"ה

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים (א)

הרתיחה עוברת מאליה!... העבודה וההשקעה היא כאשר רוצים לחמם את המים, אך בשביל לקררם מספיק שהיה וחוסר מעש..."

מכאן הסיק רבי זאב יסוד עצום:

"האדם דומה במובן הזה לשתייה. כדי לחמם אותו בענייני עבודת ה' ואהבת ה' ולעורר אותו בענייני האמונה, הוא נדרש לעבוד על כך עבודה תמידית ורצופה. באם הוא לא יעבוד כל העת בלי היסח הדעת, לחדש את רגשות הקודש של האמונה, של היראת שמים, גם אם לא יעשה דבר הם יחלפו מאליהם..."

נקודה זו לימדנו חכמי ישראל, כי העבודה שלנו היא לחדד לשון ולהחדיר שוב ושוב את היסודות הפשוטים לנו, את האמונה הבסיסית. רק בדרך זו נצליח להשריש בליבנו את האמונה ונזכה לחיות לאורה.

סיפור המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א

יש להביא עובדה נפלאה שסיפר המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א, לה היה עד בבחרותו. כדי לקבל מושגים מה היא עבודה תמידית בהחדרת יסודות האמונה מהליכות חייו של קדוש ישראל מרן ה'סטייפלער' זצ"ל:

בזמן שלמדתי בישיבת פוניבז' בבני-ברק, שבתי באחד הלילות עם מספר בחורים לישיבה. בדרכנו עברנו סמוך לביתו של מרן ה'סטייפלער' זצ"ל. היה זה כאשר התגורר עדיין בדירתו הישנה, בה היתה ממוקמת בקדמת הבית חורשה קטנה, וממנה בקע קול מוכר של ניגון ערב ומעורר.

כשהתקרבו הבחנו בבירור שהקול שנשמע ברקע הוא קולו של ה'סטייפלער' הקדוש. לתומנו חשבנו שהוא הוגה באחת הסוגיות העמוקות שבש"ס. אך לא! לעינינו נגלה מחזה מדהים ומפעים במיוחד.

ה'סטייפלער' ישב על כסאו, עיניו עצומות וקולו הרוטט נשמע איך שהוא שר את י"ג עיקרי האמונה בניגון מיוחד: "אני מאמין באמונה שלימה שהבורא יתברך שמו הוא יחיד

שני גאונים וצדיקים פיארו בזמנו את בני-ברק. שניהם גדולי תורה מופלגים, אנשי מעלה ודמויות מופת, שעל אף הפרש הגילאים הניכר ביניהם למדו יחדיו 'חברותא', והתרועעו כידידים ותיקים. הלוא הם: הגה"צ רבי זאב איידלמן זצ"ל, מילידי העיר בריסק, שהשפיע מאורו ומאישותו רבות, ומגיד המישרים הנודע הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל.

שניהם היו עורכי מחשבות באמונה זכה, במוסר וביראת ה', וזיכו את הרבים בדרשות חוצבות להבות אש, ובהרבצת תורה בטהרת הלב. מטבע הדברים הלימוד המשותף שלהם הפיק הרבה פנינים ויסודות יקרים, כדרכם של הצדיקים הלומדים מוסר השכל מכל דבר שמזדמן להם.

את אחת הדוגמאות המובהקות לכך, שח רבי ראובן קרלינשטיין על ידידו ורעו רבי זאב איידלמן:

משהתקרר מעט התה נטל רבי זאב את הכוס בידו

באחד הפעמים בזמן לימודם המשותף הגישו לפני רבי זאב כוס תה, התה היה כה רותח עד כדי כך שלא היה מסוגל ללגום ממנו. כעבור דקות ספורות, משהתקרר מעט התה נטל רבי זאב את הכוס בידו, בירך בכוונה והחל לשתות.

לפתע, נעצר רבי זאב, ולפי ההתרגשות שנשמעה בקולו והחיוך הרחב שננסך על פניו, ניתן היה להבחין בקלות כי רעיון מוצלח הבזיק כעת במוחו. פנה רבי זאב לרעו וידידו רבי ראובן, ואמר לו:

"כיצד תסבירו זאת? שרק לפני דקות אחדות התה היה כה רותח עד שלא הייתי מסוגל להכניסו לפי, ואילו כעת מבלי שעשיתי דבר הוא כבר התקרר?"

רבי ראובן הבין שיש לו תשובה על כך, והטה את אוזנו לשמוע דברי חכמה מקוריים מפי רבי זאב. ואכן כך הסביר רבי זאב בתבונה:

"אהא! כך זה טבע הדברים, כדי לקרר לא צריך לעשות כלום! כדי שהשתיה תתקרר יש רק לחכות ולשהות וכל

הדברים! הם חיו בהתבוננות מתמדת; כל פעולה, כל תנועה, כל פסיעה, כל דיבור, הם חשו כיצד זה אינו מכוחם אלא מפעולת הבורא. וכשהתעוררו בהרגשה כזו או אחרת, או כשקיבלו הכרה חזקה ובהירה יותר בנפלאות הבריאה הם העלו זאת על הכתב למשמרת, רק לאחר כך הם החליטו להעניק זאת כמתנה לרבים.

הם חיו את האמונה! הם ראו במוחש את יד ה' בכל דבר ויצאו מכליהם. סוג החיים הללו העניקו לנו את האמונה ובטחון ואת ה'חיי עולם'.

כידוע הקפיד מרן ה'חזון-איש' לצאת ולטייל בקביעות לצורך בריאותו כעצת הרופאים. כששאלוהו פעם תלמידיו מדוע הוא מטייל רק בלילה? הוא השיב: "משום שבלילה יש חושך ואינני רואה את הבריאה. ביום אני כה מתפעל מהבריאה שקשה לי לא להתעכב בהליכה, ומוכרח אני ללכת רק בלילה..."

מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל ה'שבט הלוי', סיפר שפעם כשביקר בבית מרן ה'חזון-איש' זצ"ל היה זה בתחילת הלילה, וה'חזון-איש' ישב בחצר שקוע בהבטה על כוכבי הלילה. הוא היה נתון בהתפעלות ודבקות מיוחדת מתפארת הבריאה ועיניו זלגו דמעות, עד שלא הרגיש כלל שהוא עומד אצלו.

שמעתי מידידי הגאון רבי אשר וייספיש שליט"א

שמעתי מידידי הגאון רבי אשר וייספיש שליט"א, מרבני אחוזת ברכפלד במודיעין-עילית, שבבחרותו כשלמד כתלמיד מן המניין בישיבת חברון, נזדמן לו ולמספר בחורים נוספים מהישיבה לשבות בבני-ברק, לרגל שמחת ה'אויפרוף' של ידיד טוב מהישיבה. במוצאי שבת החליטו לעלות לביתו

המשך בעמוד הבא >>>

ואין יחידות כמוהו..." כך אמר קטע אחרי קטע, ברגש מיוחד שובה לב, שעורר אותנו מאוד לאהבת ה' ויראתו. השתוממנו למראה עינינו; ראש קהילות יעקב שעניי הכל נשואות אליו. מי שזכה להרביץ תורה לאלפים ולרבבות בספריו המופלאים. איש אלוקים ששכינה מדברת מתוך גרונו. במה הוא עוסק? בשירת 'אני מאמין' ברצינות תהומית, בטהרת לב. אשרי עין ראתה זאת!... כעין זאת, סיפר רבי דן סגל, ששמע מד"ר גרינוולד מארצות-הברית:

בהזדמנות מסויימת זכה ד"ר גרינוולד להיכנס אל חדרו של מרן הסטייפלער זצ"ל. כאשר נכנס ישב ה'סטייפלער' עם פנים לכיוון הקיר, וגבו היה מופנה לכיוון הדלת, כך שלא הרגיש כלל בנכנסים אל החדר. (כידוע בשנים האחרונות נחלשה שמיעתו כמעט לחלוטין).

הוא ישב מרוכז, ואמר בקול רם קטע אחר קטע, את כל "ג עיקרי האמונה, והסבירם וביארם באידיש אחד לאחד: "טאטע איר גלייבט מיט'ן גאנצן הארץ... [אני מאמין עם כל הלב...] [שהבורא יתברך שמו אינו גוף]..."

"כששמעתי זאת", סיפר ד"ר גרינוולד: "פשוט התמוגגתי, מהמתיקות המיוחדת, מהתרוממות הרוח ומהבהירות שנאמרו הדברים".

זו היא התגלמותה של עבודת האמונה במיטבה!

שמעתי מאדם גדול שאמר בזה

הבריאה כולה למעשה מעידה ומספרת על מציאות הבורא. בעלי אמונה אשר הציבו לעצמם את האמונה כמשאת חיים וכיעד ותכלית עיקרי בעבודת ה' שלהם, אכן השכילו לראות אמונה בחוש בכל פרט בבריאה.

אם נתבונן נראה כי גם מרן ה'חזון איש' זצ"ל וגם מרן הסטייפלער זצ"ל הקדישו חיבורים נפלאים העוסקים בחכמת הבריאה הטמונה ביצירת האדם. ויש לדעת מדוע שני ענקי הרוח אלו שעסקו כל ימיהם בעומקן של תורה והלכה מצאו זמן ונכונות לכתוב חיבורים על עניינים כאלו?

אלא, שמעתי מאדם גדול שאמר בזה הרגשה נפלאה. סביר להניח שה'חזון-איש' וה'סטייפלער' לא התיישבו במיוחד להעלות על הכתב עניינים אלו, במטרה לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל. אלא חיבורים אלו מסמלים את הלך מחשבותם ליבם התמידיים ואת התחושה עימה הם חיו את חייהם.

הם לא כתבו זאת מתחילה לרבים, אלא פשוט הם חיו את

נפלאה, הכל מסודר
לפרטי פרטים בכזו
חכמה נפלאה, אם רק
פותחים את העינים
ומתבוננים רואים
שיש בורא עולם,
שיש אדון לארץ.
ולמרות כן בהנהגת
ההפקרות שלך הינך
מכריז שהעולם נעשה

לבד. היש לך שיגעון גדול מזה?!"

האיש נעצר, נאלם דום, הוא שמע משהו...

לאדם חסרה רק ההתבוננות, כל אחד לפי רמתו ודרגתו
הרוחנית. אם רק פותחים את העינים, אם רק עוצרים
לרגע את שטף החיים ומביטים נכוחה - הרי מיד יכולים
לראות אמונה!

הרי תפוז זה בריאה של הקדוש ברוך-הוא!

הגה"צ רבי זונדל קרויזר זצ"ל, בעל 'אור החמה' ומגדולי
צדיקי ירושלים, היה נוהג לסור מידי יום לבית תלמידו יבדל
לחיים הגאון רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, ללימוד חברותא
במסכתות הש"ס ולימודים שונים.

ביום מן הימים כשהגישו לפניו מגש עמוס בפירות כדי שישבע
צדיק נפשו, התגלגל תפוז אחד מן המגש על הרצפה והתמקם
באחת מפינות הבית. עוד לפני שהספיקו בני הבית לעשות
משהו, רבי זונדל בזריזותו הנודעת כבר הספיק להתכופף
ולהרימו. הוא היה אז למעלה מגיל שמונים, ולמותר הוא
לציין שטרחה זו עלתה לו בקושי רב.

שאל רבי גמליאל את רבי זונדל מדוע הִרְפָּה כה טרח, הרי
סוף כל סוף יש על התפוז קליפה עבה המגינה על הפרי
שלא יתקלקל?

השיב רבי זונדל בתמיהה: "הרי תפוז זה בריאה של הקדוש
ברוך-הוא! האין כדאי עבורי להתכופף ולו רק כדי לזכות
ולהחזיק בידי מעשה ידיו של הקדוש ברוך-הוא בכבודו
ובעצמו!"

פלאי פלאים!

זה הוא תמצית חומש בראשית; ספר זה אמור ללמד אותנו
מעט להתבונן, קצת לחוש. לראות את האמונה בבהירות,
בלי סטיות, בלי ערפל. פשוט להרגיש את בורא עולם בכל
צעד ושעל בחיינו!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

של מרן הרב שך, לזכות לקבל את ברכתו ולהתחזק ממנו
בלקחי חכמה ויראה.

"כשנקשנו על דלת ביתו", מספר רבי אשר, "להפתעתנו
ניגש הרב שך בכבודו ובעצמו לפתוח לנו, וקיבלנו בסבר
פנים יפות ביותר. משהבענו את רצוננו לשמוע ממנו דברי
חיזוק. הוא החל להרצות בפנינו בהתלהבות רבה במשך שעה
ארוכה דברים נפלאים אודות האמונה הפשוטה.

הוא לקח לדוגמא את התפוז, והראה לנו איך הוא מסודר
להפליא עם פלחיו. כל פלח ופלח מלא בגרגירים קטנים,
מלאים בנוזל מתוק. הגרעינים שנמצאים בתוך הפלחים
גלומים בהם כח עצום, כל גרעין בודד יכול לצאת ממנו אילן
גדול, שמניב בכל שנה מאות של פירות הדר מתוקים
ונאים בצורתם המרהיבה, בצבעם וטעמם".

"איך?... מי?... האם לא רואים בחוש את הקדוש ברוך-הוא?"

אני המשוגע? אתה הוא משוגע!

המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א סיפר סיפור נפלא
ששמע מהגאון רבי אלחנן משה קונשט זצ"ל, מראשי
ישיבת 'קול תורה':

רבי אלחנן נכנס פעם לחנות מסויימת, בשעה שבעל החנות
עזב לרגע את החנות. באותו זמן נכנס לחנות יהודי חילוני
שחזותו הוכיחה עליו שהוא רחוק משמירת התורה והמצוות.
הלה שאל את רבי אלחנן "האתה הוא בעל החנות?", השיב
לו רבי אלחנן: "לא! לחנות הזאת אין בעלים!"

התפלא האיש: "מה הפירוש? איך יתכן שאין כאן בעלים?
מי סידר כאן על המדפים את כל המוצרים? מי קבע מחיר
לכל פרט ופרט העומד כאן למכירה? מי פותח את החנות
בבוקר ומי סוגר אותו בערב? האם אינך רואה שיש כאן יד
מטפלת?..."

רבי אלחנן המשיך בקו שלו: "אני אסביר לך, הנה כאן
בסמוך בנמל חיפה היתה התפוצצות עזה בתוך הים, מיליוני
חלקיקים החלו לעוף באויר מעוצמת ההדף של הפיצוץ, עד
שנחתו כאן בסדר מופתי בצורת חנות, והנה היא לפניך..."
האיש הסתכל על רבי אלחנן כמי שהשתבשה עליו דעתו:
"רוץ לרופא, הינך פשוט אדם לא שפוי..." קבע האיש בפניו.
בדיוק לרגע זה חיכה רבי אלחנן. הוא פתח את פיו והחל
בתוכחה גלויה ונוקבת:

"אני המשוגע? אתה הוא משוגע! אתה שהכרזת מרד באלוקי
ישראל, ופרקת עול תורה ומצוות מעליך - אתה הוא זה
שנשתבשה דעתו! הרי אתה רואה כאן לפניך בריאה כה

האדמו"ר ה"שר שלום" מבעלזא זצ"ל הוסיף ואמר, שאדם שילמד בכל שבוע חומש עם פירוש רש"י, יזכה לאחר מאה ועשרים שנותיו להיות במחיצת רש"י בהיכל קדשו!

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על אבן היסוד לכל לומדי התורה

שימש כראש ישיבה בעיירה חוסט. הוא היה אדם גדול וקדוש מאוד וזכה לחבר את הספר "ערוגת הבושם" על התורה ועל המועדים.

באחד הימים הזדמן האדמו"ר רבי מרדכי מנדבורנא זצ"ל

לעיירה חוסט ופגש את בעל ה"ערוגת הבושם", אשר חילה את פניו, ובקשהו שיבוא לבקר בישיבתו. אכן, רבי מרדכי זצ"ל נענה לבקשה, סירי בישיבה והתבונן בתלמידים. כאשר יצא רבי מרדכי מהיכל הישיבה, שאלו בעל ה"ערוגת הבושם":

"רבי, כיצד התרשמת מתלמידי הישיבה?"

"הישיבה בכללה טובה ונפלאה!", השיב רבי מרדכי'לה, "אבל לצערי הרב, על פניהם של חלק מהתלמידים אין רואים יראת שמים!"

בעל ה"ערוגת הבושם" נרעש ונפחד לשמע הדברים. היטב ידע כי כל ימיו הוא עמל לנטוע בלב תלמידיו מוסר ויראת ה', כיצד יתכן אפוא שמי מתלמידיו אינו בעל יראת שמים?

"האם מצא הרבי איזה פגם או דבר לא הגון באחד מתלמידיו?", שאל בעל ה"ערוגת הבושם" ברעדה. "חס ושלום!" נענה רבי מרדכי'לה, "אבל עם זאת רואים כי לחלק מהתלמידים חסרה יראת שמים. אין זאת אלא משום שככל הנראה הם אינם לומדים חומש עם פירוש רש"י מדי שבוע!". בעל ה"ערוגת הבושם" נפעם ונדהם ומיהר לחקור מי הם התלמידים עליהם כיוון רבי מרדכי בדבריו. למרבה הפלא התגלה כי אכן תלמידים אלו לא הקפידו על לימוד חומש עם פירוש רש"י מדי שבוע. בעל ה"ערוגת הבושם" נסער ומרגש לנוכח הדברים ומאז נהג לבקש מתלמידיו, שלא יעבר עליהם שבוע בו לא ילמדו חומש עם פירוש רש"י.

מכל זאת עלינו ללמוד כמה יקרה וחביבה כל מילה ואות בפירוש רש"י, אשר כל דבריו הינם קודש קודשים.

(מתוך 'נאה דורש' בראשית בהוצאת 'יפה נוף')

פתחנו בלימוד חמשה חומשי תורה, חובה נעימה לנו לציין כי המפרש הראשון על חמשה חומשי תורה הוא רש"י הקדוש, אשר פירושו הפך לאבן יסוד לכל לומדי התורה בכל תפוצות ישראל.

מעלתו של פירוש רש"י על התורה כה גדולה, עד שהחיד"א זצ"ל כתב בספרו "פני דוד" בפרשת וישב, שלאחר שרש"י סיים להעלות על הכתב את יצירתו הגדולה על התורה, אמר הקב"ה למשה רבינו: "אתה זכית לקבל את התורה מסיני ולהורידה משמים לעם ישראל. ואילו רש"י זכה להיות המפרש הראשון על התורה. לך ואמור לו ישר כוח!".

בתו של רש"י זכתה להביא לעולם מספר בנים גדולי עולם הידועים בשם "בעלי התוספות". אחד מהם הוא רבי שמואל בן מאיר זצ"ל המכונה הרשב"ם. הוא היה אחד מגדולי הפרשנים, וזכה לחבר פירוש על התורה ופירוש על הש"ס. עם זאת, הוא התבטא בפה קודשו ואמר, כי יתכן שגם הוא היה מסוגל לכתב פירוש דומה לפירוש רש"י על הש"ס, אך ליצירה הקדושה שסבו כתב על התורה אין אח ורע בכל מפרשי התורה.

כל מילה מפירוש רש"י מכילה אוצרות רוח מפירושי הש"ס וממדרשי חז"ל. מכל אות ואות בפירושו עולה מסר של יראת שמים. על כן הובא בספרים הקדושים, שאדם לא יעז למחוק אות אחת מדברי רש"י או להוסיף חלילה על דבריו. וכן אין לטעון כי בפסוק פלוני רש"י לא כתב את מה שהיה עליו לכתוב. טעם הדבר, מפני שעל כל מילה ועל כל אות מדברי רש"י יש להתייגע ימים ולילות כדי להבין את עומק דברי קודשו.

צדיקי הדורות הפליגו מאוד בשבחו של פירוש רש"י על התורה, ואמרו, כי על כל אדם להשתדל ללמוד מדי שבוע. האדמו"ר ה"שר שלום" מבעלזא זצ"ל הוסיף ואמר, שאדם שילמד בכל שבוע חומש עם פירוש רש"י, יזכה לאחר מאה ועשרים שנותיו להיות במחיצת רש"י בהיכל קדשו!

רבי משה גרינוולד זצ"ל, אשר היה אחד מגדולי גאוני הונגריה,

פעם הוצרך אחד מילדי להתאשפז בבית החולים 'איכילוב'. בחדר שבו היינו, אושפזה בתו של צייר מפורסם מתל אביב, וכל ציור נמכר בסכום עתק. הוא ראה אותי יושב עם ספרים...

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א לדלות אוצרות חכמה מתורתנו הקדושה

בראשית ברא אלקים (א)

אמרתי לו: "זהו בדיוק ההבדל ביני לבינך?"
"מה כוונתך?" שאל מופתע.

לאחר מכן, כבר קולטים את הזיוף

"אתה יודע מה ההבדל בין זהב אמיתי לזהב מזויף? זהב אמיתי נשאר כזה גם לאחר שנות דור. הוא היה זהב גם לפני חמש מאות שנה, ושמר על ערכו גם בחלוף מאות שנים. לעומת זאת, בזהב מזויף ניתן להשתמש רק פעמיים-שלוש. לאחר מכן, כבר קולטים את הזיוף, וחייבים להחליף אותו. ההנאות שלנו, הן אותן הנאות כבר משעת מתן תורה. לימוד תורה, עונג שבת, מצוות, שמחה. אני לומד את אותה משנה שלמד רבי שמעון בר יוחאי, ואת אותה גמרא שלמד רבא. יש לי ביד זהב אמיתי. לעומת זאת, אצלכם מחליפים בכל תקופה את הדגל: פעם קומוניזם, פעם סוציאליזם, ופעם קפיטליזם. בכל יום הנאה אחרת. אלה הנאות מזויפות!"

הוספתי ואמרתי לו: "אתה עשיר, טיילת בכל המדינות כבר שלוש פעמים, והיום כבר אין לך להיכן לנסוע. נמצא שמחמת עשירותך מיצית את כל ההנאות. בניגוד אליך - אני עדיין לא התחלתי! תמיד אני מסתכל כיצד כל גדולי הדורות ידעו הרבה יותר ממני, ואני שואף להגיע למדרגתם. בצורה כזו, לעולם איני מגיע לתחושת מיצוי!"

שמעתי ווארט בדרך צחות:

לספר תורה יש 'עצי חיים'. כאשר מתחילים לקרוא בפרשת בראשית, הרי בצד ימין של הספר יש בקושי קלף, וכל הכובד של ספר התורה נמצא בצד שמאל. ככל שמתקדמים בקריאת התורה ולומדים עוד פרשה ועוד פרשה, מקבלת יד ימין יותר ויותר כובד, ואילו צד שמאל נהיה קל עוד ועוד. מכאן יכולים אנו להבין, כי ככל שנלמד יותר את התורה, כך יהיה לנו קל יותר. כאשר לא לומדים והחומש נשאר בהתחלה, אזי זה קשה וכבד. אבל אם לומדים, ככל שלומדים עוד ועוד, כך נהיה הלימוד קל יותר.

מדי שנה כאשר מתחילים לקרוא את פרשיות התורה מחדש, אנו חשים עד כמה התורה גדולה, ושכלל אדם, בין אם הוא בעל בית פשוט ובין אם הוא תלמיד חכם מופלג, יש מה לשחות במימיה העמוקים והזכים, ולדלות ממנה אוצרות חכמה.

הזוהר הקדוש (זוהר חדש בראשית דף יב) מביא דבר מופלא: "רבי אליעזר הגדול אומר: כתיב (מלכים א ה, כו) 'וה' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו', מלמד שעמד על דקדוקי תורה, אבל על עומקיה לא עמד, וכשביקש לעמוד עליה אמר (קהלת ז, כג) 'אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני'."

שלמה המלך זכה לחכמה מופלאה שכמותה לא היה ולא יהיה, וכמו שנאמר (שם, י-יא): "ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים ויחכם מכל האדם מאיתן האזרחי והימן וכלכל", ופירש רש"י: "מכל האדם - זה אדם הראשון, איתן האזרחי - זה אברהם, הימן - זה משה, וכלכל - זה יוסף". בחכמתו הגדולה, אמר שלמה על כל דבר שבתורה שלושת אלפים טעמים, כפי שמובא בגמרא (עירובין כא). ולאחר שהשיג כל זאת, הכיר שלמה המלך בכך שאין ביכולתו לעמוד על עומק חכמת התורה, והכריז: "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני!"

תמיד אנו חוזרים על הקדמת הרמב"ן הקדוש

תמיד אנו חוזרים על הקדמת הרמב"ן הקדוש בפתיחת חומש בראשית: "ונפשי יודעת מאוד ידיעה ברורה, שאין ביצת הנמלה כנגד הגלגל העליון צעירה, כאשר חומתי קטנה ודעתי קצרה כנגד סתרי תורה, הצפונים בביתה הטמונים בחדרה". פעם הוצרך אחד מילדי להתאשפז בבית החולים 'איכילוב'. בחדר שבו היינו, אושפזה בתו של צייר מפורסם מתל אביב, שמוכר את ציוריו בגלריה הפרטית שלו, וכל ציור נמכר בסכום עתק. הוא ראה אותי יושב עם ספרים ומכין שיעורים ואמר לי: "מה אתה יושב עם ספרים עתיקים? העולם התקדם!"

פרשת בראשית בנויה כולה על מידות טובות

את המאור הנדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה

פרשת בראשית בנויה כולה על מידות טובות. כאשר ברא הקב"ה את השמש והירח, אמרה הלבנה: ריבוננו של עולם, אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד. אמר לה הקב"ה: ומה רצונך, שהשמש תמעט את עצמה?! השמש שתקה ולכן היא נותרה עם האור שלה, ואילו השם יתברך מיעט את אור הלבנה. הכוונה בכך היא, שאין ללבנה אור משל עצמה, אלא את כל האור שלה היא מקבלת מן השמש. ראו דבר נפלא. השמש לעולם אינה רואה את צידו של הירח שאינו מאיר. "מעולם לא ראתה חמה, פגימתה של לבנה" (ראש השנה כג). היא מחפשת לראות רק את הטוב שבשני, ולכן היא רואה רק הצד המואר של הלבנה.

עם זאת, לאחר שהקב"ה מיעט את אור הלבנה, הוא פייס אותה בארבעה דברים: האחד - הרבה את צבאה. השמש אמנם גדולה והירח קטן, אבל כל הכוכבים שסביב הירח, משלימים את גודלו. השני - אמנם השמש מאירה בעוצמה ואילו הירח בחלק מהחודש הוא חשוך, ועל כן קוראים לו "המאור הקטון", אבל תחת זאת רבים מגדולי עולם זכו לתואר 'הקטן'. כך 'שמואל הקטן' 'יעקב הקטן' ועוד רבים. הצדיקים נמשלו ללבנה, ונקראים כמותה - 'הקטן'. זאת כדי לפייס את הלבנה, שלא תאמר כי התואר 'קטן' יש בו גנאי, שהרי כל הצדיקים שעליהם עומד העולם, זכו לתואר 'הקטן'. הרי שכאשר נקראה הלבנה "המאור הקטון", היה זה למעלותא ולא לגריעותא.

הפיוס השלישי - אף אמנם שהשמש גדולה חשובה יותר, עם זאת כלל ישראל מונים את החודשים לפי הלבנה, וכל החודשים והמועדים תלויים בלבנה.

והפיוס הרביעי - נגד עצם הצער שה' מיעט אותה, אמר הקב"ה: כל ראש חודש תביאו שעיר חטאת, כפרה עלי שמיעטתי את הירח.

ולכאורה פלא הוא: מדוע צריך לפייס אותה, והרי העונש שקיבלה מגיע לה בדין? היא באה בטענות אל הקב"ה כיצד 'לסדר' את העולם, והרי אם הוא ברא כך את העולם, הוא יודע מה הוא עושה, ומה פשר שאלותיה?

רואים אנו מכאן, שגם אם הלבנה אשמה ומגיע לה עונש בדין, עם זאת צריך לחוש את צערה ולפייסה.

כך, מי שמעיר הערה לזולתו, גם אם צודק הוא בהערתו, עליו לחשוב איך לפייסו כדי שלא יפגע מעבר למה שצריך.

לבני אדם יש פנים שונות זה מזה

ויברא אלקים את האדם (א, כו)

יצירת האדם הייתה שונה מיצירתם של שאר בעלי החיים בשתי נקודות:

א. כל בעלי החיים מאותו הסוג דומים זה לזה. לכל הפרות יש אותה צורת פנים וכיוצא בזה. לבני אדם יש פנים שונות זה מזה. אין שניים עם אותה צורת פנים.

ב. כל בעלי החיים נבראו זכר ונקבה. שור ופרה, כבש וכבשה וכו'. האדם נברא יחיד, ורק בשלב מאוחר יותר נבראה ממנו האישה.

המשגיח רבי דב יפה זצ"ל מבאר, שהקב"ה עשה זאת כדי ללמד את האדם: מה שאתה יכול לעשות בעולם - אף אחד אחר לא יוכל לעשות! מה ששור יכול לעשות - יכול כל שור אחר לעשות. החלב שנותנת פרה אחת - יכולה גם פרה אחרת לתת. לא כן האדם! כל אדם חייב לדעת: "בשבילי נברא העולם". את התפקיד שלי אף אחד לא יכול לקיים במקומי.

את התפילה שלך - אף אחד לא יכול להתפלל! את קיום המצוות שלך - אף אחד לא יכול לקיים! זאת משום שלכל אחד יש את היצרים שלו, הקשיים והנסיונות שעמם הוא צריך להתמודד ועליהם הוא אמור להתגבר.

האדם נברא יחיד, ושונה מאחר, כדי שאדם ידע מה הכוח של כל אדם באופן אישי. אדם פשוט, שמתחזק מתגבר, ועושה את העבודה שלו, שווה לאדם צדיק שעושה את העבודה שלו. (מתוך 'שש באמרתך' בראשית בהוצאת 'יפה נוף')

לא אשכח כיצד מרן הרב שך זצ"ל בכל שיחה שלו, היה מדבר על אמונה ועל בורא עולם. הוא היה דורש מאיתנו להתבונן ולראות את בורא עולם בכל דבר, גם בדברים הפשוטים והפשוטים ביותר

מגיד המישרים רבי ישראל מאיר שושן שליט"א על אמונה מוחשית

במקום ספר מוסר הוא החזיק בידו סכין ושקית תפוזים... הבחורים היו מופתעים, מה קרה? כולם ישבו במקומות ועקבו אחרי המשגיח. הוא שלף מהתיק פמוט ונר, הניח את הנר בתוך הפמוט והדליק אותו. סקרנותם של הבחורים גברה, מה מתכנן לנו המשגיח?...

ואז הוציא המשגיח את התפוזים מהשקית ושאל בקול: "מה זה?". הסקרנות גברה עוד יותר, לאן הוא חותר? וכי איננו יודעים שהוא מחזיק בידיו תפוז? הבחורים היו נבוכים ולא השיבו. אחד הבחורים, 'חוצניק', לא הבין מה המבוכה. אם המשגיח שואל - משיבים לו... והוא השיב בפשטות: "זה תפוז". המשגיח התחיל לקלף את התפוז, הוא קילף קליפה קטנה והטה אותה לכיוון הנר הדולק. התמיהה התגברה. הבחורים המשיכו לעקוב אחרי מעשיו של המשגיח, מנסים להבין סוף סוף את פשר העניין.

המשגיח סחט את קליפת התפוז על הנר הדולק

המשגיח סחט את קליפת התפוז על הנר הדולק. המיץ שהיה ספוג בקליפה, במקום לכבות את הנר - הגביר את הלהבה. המשגיח הביט עלינו וחייש את תגובתנו. היו כמה בחורים שידעו את סוד העניין: מיץ היוצא מן הקליפה משמש כחומר בעירה, הוא כמו ספירט או נפט. כשרוצים להבעיר מדורה, אפשר להכניס לתוכה קליפות של תפוזים במקום נפט. אחד הבחורים אמר שכעת הוא מבין מדוע כשמקלפים את קליפת התפוז, נזהרים מפני צריבה בעיניים, שכן זה חומר בעירה.

הרמתי טלפון לחקלאי, ושאלתי אותו

אמר המשגיח: "האם חשבתם פעם למה הקב"ה עשה זאת?", והמשיך: "הלכתי צעד אחד קדימה. הרמתי טלפון לחקלאי, ושאלתי אותו לפשר הדבר, האם יש לכך איזה משמעות". התפלא החקלאי: "מה, אינך יודע? כל חקלאי מתחיל יודע. החומר הזה שתוך קליפת התפוז הוא חומר הריסוס היעיל ביותר לתפוז עצמו. הוא מציל את התפוז! אלמלי החומר

סיפר רבי שלמה ולבה זצ"ל, שכאשר נוסדה ישיבת באר יעקב והוצע לו לכהן בה כמשגיח, הוא בא אל המשגיח רבי יחזקאל לווינסטיין זצ"ל ונועץ בו בעניין. אמר לו המשגיח ר' יחזקאל:

"סע לבאר יעקב, ותאמר לבחורים שם שיש בורא לעולם". מה הייתה כוונתו של המשגיח רבי יחזקאל? וכי תלמידי הישיבה בבאר יעקב אינם יודעים שיש בורא לעולם? וכי יש אדם שומר תורה ומצוות שאינו מאמין בנותן התורה? הרי האמונה היא יסוד היסודות של כל יהודי!

אכן, עם ישראל הם מאמינים בני מאמינים. האמונה זורמת בעורקים שלנו, היא נטועה בעמקי הלב. ובכל זאת, אין זה פוטר אותנו מלעסוק בה, להעמיק ולהשריש אותה עוד ועוד. לא אשכח כיצד מרן הרב שך זצ"ל בכל שיחה שלו, היה מדבר על אמונה ועל בורא עולם. הוא היה דורש מאיתנו להתבונן ולראות את בורא עולם בכל דבר, גם בדברים הפשוטים והפשוטים ביותר. הוא היה אומר שכל עץ וכל פרי משמשים לנו כספר מוסר שלם של אמונה בבורא עולם. מכל תפוז אפשר לראות את בורא עולם. אדם זורע גרעין באדמה והוא נרקב, וממנו צומח עץ עם גזע עבות, עם ענפים עלים, והעץ הזה מצמיח פירות מזינים וטעימים לחך. התפוז צבוע בצבע מרהיב, הוא עטוף בקליפה עבה שמגנה עליו, מקלפים את הקליפה ומגלים את פרי התפוז עשוי פלחים פלחים. הרי שום דבר לא נוצר מעצמו, יש בעל הבית לבריא והוא ברא כל אלה!

אך במקום ספר מוסר הוא החזיק בידו סכין ושקית תפוזים

זכורני שהמשגיח בישיבה רצה להמחיש לנו עניין זה. מלבד שיחות מוסר לכלל תלמידי הישיבה, הוא היה מוסר גם 'ועדים' פנימיים לבחורים. הוא היה נכנס ל'ועד' ובידו ספר מוסר, היה מעלה רעיון מסוים, והבחורים היו דנים סביבו ומלבנים את הנושא. יום אחד הוא נכנס לועד כהרגלו, אך

הזה, לא היה התפוז ראוי לאכילה. כל הרמשים היו משתלטים עליו ומקלקלים אותו".

ה'ספירט' הזה שתוך קליפת התפוז משמש הגנה מפני רמשים. כשהם מתקרבים לתפוז, הם מסתלקים מיד. ה'ספירט' הזה מבריא אותם.

אמר המשגיח: "אתם רואים איזה חכמה אלוקית יש כאן! כעת אתם מבינים מדוע בורא עולם ברא את הקליפה העבה של התפוז - כדי להטמין בתוכה את חומר הריסוס הטבעי והעצמי של התפוז. אך בכך לא די. הקליפה הזאת שומרת על טריותו של התפוז. היא מגנה עליו מפני השמש ומפני הקור. אם תקלף את התפוז מקליפתו, אחרי זמן קצר הוא יאבד את טריותו, יתייבש ויתקלקל".

כעת ביקש המשגיח לפתוח את הפלחים

הוסיף המשגיח: "הבה נמשיך להתבונן בתפוז הזה ודרכו נראה את חכמת הבורא ואת חסדו הגדול". הוא שאל: "מי מתנדב לקלף את התפוז?". כולם, כמובן, התנדבו. הוא קרא לאחד הבחורים ונתן לו לקלף את התפוז. הוא הפריד את הפלחים, וחילק פלח לכל קבוצת בחורים. כעת ביקש המשגיח לפתוח את הפלחים, ושאל: "מה אתם רואים שם?".

הבחור האמריקאי השיב: "יש כאן הרבה בקבוקים קטנים". שתי שורות סדורות של בקבוקונים זעירים, ובתוך כל בקבוקון יש מיץ. וראה זה פלא: הבקבוקונים עצמם יבשים, הם עוטפים את הנוזל בתוכם. אם מפוצצים את הבקבוקון מתפרץ מיץ.

באיזה מפעל משקאות יצרו את הבקבוקים הללו? מי ערב את המרכיבים התזונתיים שתוך כל בקבוקון כזה? מי סידר אותם בסדר מופתי בתוך התפוז? מי עטף כל בקבוק? מי סידר בכל פלח את הצורה המושלמת שלו? אדם לוקח תפוז, מקלף אותו, מפריד את הפלחים ואוכל פלח אחרי פלח. הוא עושה זאת כלאחר יד, בלי התבוננות, כאילו זה דבר פשוט ומובן מאליו. זו גישה פסולה! היא מורידה לטמיון יסודות שלמים של אמונה.

בצלחת יש שניצל, אורז ותפוח אדמה. איך זה נעשה?

כשילד חוזר לביתו בצהריים, יש לו ארוחת צהרים מוכנה על השולחן. בצלחת יש שניצל, אורז ותפוח אדמה. איך זה נעשה? מי הגיש את האוכל לשולחן? וכי זה נעשה מעצמו?

כל אחד מבין שמאחורי המנה הזאת יש יד מכוונת ופועלת. משהו קנה את המצרכים, טרח ובישל והכין, ולאחר מכן שם בצלחת והגיש לשולחן. שום דבר לא נעשה מעצמו. כך גם בבריאה הנפלאה שאנו חיים בה. מאחורי התפוז הזה, כמו מאחורי כל שאר הדברים בריאה, עומד בורא עולם. הוא ברא כל דבר בחכמתו האלוקית ובחסדו הגדול. ותפקידו - להתבונן, ולא לקבל את הדברים כמובנים מאליהם. כשילד נגש לשולחן ואוכל את המנה שבצלחת, עליו לראות לנגד עיניו את אמו המסורה שטרחה וקנתה ובישלה והגישה. כך כשאדם מחזיק תפוז בידו ורוצה לאכול אותו, עליו להתבונן מי עומד מאחוריו, מי ברא אותו בשבילו, מי עשה אותו בחכמה ובחסד - הכל לתועלת האדם.

כך הסתיים 'שיעור הטבע' של המשגיח

כך הסתיים 'שיעור הטבע' של המשגיח. ואז הגיע רגע השיא: הבחורים החזיקו בידם פלחי תפוז, ועם ההתבוננות הנפלאה הזאת ברכנו יחד בקול רם: "ברוך אתה ה'... בורא פרי העץ!" כשמתבוננים - הברכה מקבלת משמעות אחרת לגמרי. אנו מכניסים ברכה את כל האמונה שלנו, את ההתפעלות שלנו, את הכרת הטוב שלנו לבורא עולם. על ידי התבוננות בנפלאות הבריאה, אשר כולן מעשי ה', אנו משרישים ומעמיקים בנו את האמונה, ומגבירים בנו את אהבת ה' ויראתו.

הייתי בטוח שהוא הולך לרשום לכל הפחות סכום בן שש ספרות. אבל במקום זאת הוא כתב שלוש מאות וששים ש"ח, הגיש לי את הצ'ק ואמר...

הגאון רבי ברוך רוזנבלום שליט"א על חסד אמיתי

וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם (ג, כא)

לפני מספר שנים הלכתי לאסף כסף לצדקה עבור אחד מחברי שירד מנכסיו. האיש היה עשיר גדול, אבל עיסקה אחת שגויה שביצע, הביאה אותו עד פת לחם. מאיפה משיגים כסף?

סידרו לנו תור לאחד מיליונר. היינו בטוחים שממנו תבוא הישועה. נכנסנו אליו והצגנו בפניו את כל ההסכמות וההמלצות מהרבנים שהכירו את האיש, וקראו לתמוך בו. המיליונר ישב וקרא את ההסכמות בעיון ושלף את פנקס המחאות. הייתי בטוח שהוא הולך לרשום לכל הפחות סכום בן שש ספרות. אבל במקום זאת הוא כתב שלוש מאות וששים ש"ח, הגיש לי את הצ'ק ואמר:

"הנה לך, בבקשה, עשרים פעמים 'חי'!"

הבטתי בסכום הנמוך בהרבה מהמצופה ואמרתי לעשיר: "תאמין לי, עדיף שבמקום לכתוב עשרים פעמים 'חי', היית כותב פעם אחת 'מת'!"

"למה אתה מדבר אלי בצורה כזאת?" נפגע העשיר, "למה אתה מזלזל בתרומה שלי?"

"חס ושלום!" השבתי, "אינני מזלזל בשום תרומה, אבל אומר לך את האמת שציפיתי ממך לתרומה הרבה יותר גבוהה!". "אם אתה מדבר בעזות, גם אני אענה לך בעזות!", השיב העשיר מניה וביה. "אמור לי אתה, אם ידיך היה מצליח בעסקיו, הוא היה נותן לי דיבידנדים? אם כן למה עכשיו כשהוא הפסיד, אני צריך לתת לו דיבידנדים?"

האם כבודו לומד לפעמים גמרא?

ראיתי שהעסק לא יתקדם בדרך הפשוטה והסטתי את נושא השיחה: "האם כבודו לומד לפעמים גמרא?"

"ודאי, פעמיים ביום אני שומע שיעור דף היומי!" הכריז העשיר.

ציטטתי בפניו את דברי הגמרא (סוטה יד): "דרש רב שמלאי, תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים, תחילתה

גמילות חסדים דכתיב: 'ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות אור וילבישם', וסופה גמילות חסדים דכתיב: 'ויקבר אותו בגיא'."

"מדוע הגמרא מוכיחה שתורה תחילתה גמילות חסדים מתפירת כתנות העור, ולא מבריאת האדם הראשון?" "מדוע באמת?", התעניין העשיר.

"בכך לימד אותנו הקב"ה, שהחסד האמיתי הוא לא כאשר אתה עושה דבר מה, ויוצאים ממנו דברים טובים, אלא אפילו כשאתה עושה דבר מה, ויוצאים ממנו דברים שליליים.

מבריאת האדם יצא דבר רע, הקב"ה ברא את אדם הראשון ותוך יום אחד הוא חטא. על פניו הוא יכול לומר לו: 'חטאת, הסתבכת, עכשיו תסתדר לבד!'. אבל הקב"ה לא נהג כך אלא עשה לאדם ולאשתו כתנות אור וילבישם. ללמדך שאם אדם מסתבך יש לדאוג לו ולסייע לו. ולמה נסמך לזה עניין הקבורה? ללמדך שכמו שהאדם לא צריך לעשות כלום כדי למות, אלא הקב"ה נוטל לפתע את נשמתו, כך גם אם האדם נופל אין זה כתוצאה ממעשיו. הקב"ה סובב שהוא יכול כדי לזכות את סובביו במצות צדקה!"

(מתוך 'נאה דורש' בראשית בהוצאת 'יפה נוף')